WYMAGANIA EDUKACYJNE

EDUKACJA ZDROWOTNA • KLASA VII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

I. Szczegółowe wymagania edukacyjne – klasa VII

Zakres przyjęty w dokumencie: Pierwsza część wspólnego cyklu klas VII–VIII, obejmująca fundament wartości, profilaktykę chorób zakaźnych, planowanie aktywności, podstawy samodzielnego żywienia, zależności emocje–myśli–ciało, odpowiedzialne relacje, rozwój człowieka, skutki zmiany klimatu oraz ryzyka cyfrowe. Pozycje oznaczone „[Wymaganie do wyboru]" realizuje się zgodnie z wyborem nauczyciela i programem nauczania.

1. Wartości i postawy

- Uczeń wyjaśnia, dlaczego godność człowieka jest wartością fundamentalną na wszystkich etapach życia;
- Uczeń uzasadnia konieczność akceptowania człowieka bez względu na jego indywidualne cechy, choroby i niepełnosprawności;
- Uczeń analizuje zdrowie jako wartość nadrzędną w różnych kręgach kulturowych;
- Uczeń formułuje argumenty oparte na godności, szacunku, tolerancji i odpowiedzialności za zdrowie innych osób.

2. Zdrowie fizyczne

- Uczeń wyjaśnia, czym są choroby zakaźne, rozróżnia drogi ich przenoszenia, w tym drogę kropelkową, płciową, przez krew i kontakt, oraz dobiera działania ograniczające ryzyko zakażenia;
- Uczeń opisuje objawy najczęstszych chorób zakaźnych, wskazuje choroby mogące mieć ciężki przebieg i wymienia objawy sepsy wymagające pilnej reakcji;
- Uczeń stosuje zasady profilaktyki epidemiologicznej oraz wyjaśnia, czym są epidemia i pandemia i jak do nich dochodzi;
- Uczeń dobiera wiarygodne źródło informacji o chorobie zakaźnej i odróżnia zalecenie oparte na dowodach od dezinformacji;
- [Wymaganie do wyboru] Uczeń wymienia choroby przenoszone przez zwierzęta na ludzi, wskazuje sposoby ochrony i opisuje prawidłowy sposób usunięcia kleszcza.

3. Aktywność fizyczna

- Uczeń inicjuje lub współorganizuje wydarzenie, projekt albo wyzwanie promujące regularną i bezpieczną aktywność fizyczną;
- Uczeń planuje i monitoruje 24-godzinną aktywność obejmującą ruch, wypoczynek i sen, także z wykorzystaniem technologii, bez obowiązku ujawniania prywatnych wyników;
- Uczeń zastępuje bezruch ruchem w codziennych czynnościach i planuje korzystanie z aktywnego transportu;
- Uczeń uzasadnia znaczenie aktywnego stylu życia dla zdrowia fizycznego, psychicznego i środowiska;
- [Wymaganie do wyboru] Uczeń formułuje argumenty o znaczeniu aktywności w profilaktyce wybranych chorób niezakaźnych i wyjaśnia skutki długotrwałego braku ruchu.

4. Odżywianie

- Uczeń samodzielnie planuje i komponuje zbilansowane posiłki zgodnie z talerzem zdrowego żywienia, korzystając z wiarygodnych źródeł lub aplikacji;
- Uczeń porównuje propozycje posiłków, ocenia ich bilans i wprowadza uzasadnione poprawki;
- Uczeń przygotowuje napój izotoniczny oraz planuje prosty posiłek przedwysiłkowy i powysiłkowy;
- Uczeń analizuje przekaz reklamowy lub trend żywieniowy i odróżnia dowody od obietnic marketingowych.

5. Zdrowie psychiczne

- Uczeń wyjaśnia zależność między emocjami, myślami, objawami fizycznymi i zachowaniem;
- Uczeń analizuje fikcyjną sytuację, rozpoznaje emocje i potrzeby oraz proponuje konstruktywną reakcję;
- Uczeń stosuje zasady pierwszej pomocy emocjonalnej wobec osoby z otoczenia i wie, kiedy przekazać sprawę osobie dorosłej lub specjaliście;
- Uczeń korzysta z informacji zwrotnej, aby poprawić sposób komunikowania wsparcia;
- [Wymaganie do wyboru] Uczeń identyfikuje czynniki indywidualne i środowiskowe wpływające na dobrostan oraz dobiera adekwatne techniki radzenia sobie z trudnościami.

6. Zdrowie społeczne

- Uczeń opisuje oznaki zakochania i odróżnia zakochanie od popędu seksualnego oraz miłości, a miłość młodzieńczą od dojrzałej;
- Uczeń wyjaśnia znaczenie odpowiedzialności, szacunku i komunikacji w budowaniu relacji;
- Uczeń nawiązuje i utrzymuje relacje, dbając o własne potrzeby i jednocześnie szanując potrzeby innych osób;
- Uczeń analizuje swoją rolę w budowaniu pozytywnej atmosfery w rodzinie i omawia społeczną rolę rodzin wielodzietnych;
- Uczeń rozpoznaje prostą manipulację w fikcyjnej sytuacji i formułuje asertywną odpowiedź.

7. Dojrzewanie

- Uczeń omawia cele rozwojowe i wyzwania okresu dojrzewania oraz kolejnych etapów życia człowieka;
- Uczeń charakteryzuje menopauzę, andropauzę i starość jako naturalne etapy życia, posługując się językiem niestygmatyzującym;
- Uczeń wyjaśnia czynniki wpływające na prawidłowy rozwój płciowy;
- Uczeń monitoruje stan ciała w sposób odpowiedni do wieku, identyfikuje możliwe nieprawidłowości lub urazy układu moczowo-płciowego i wskazuje właściwą pomoc.

8. Zdrowie środowiskowe

- Uczeń opisuje wpływ zmiany klimatu i degradacji środowiska na zdrowie indywidualne i publiczne;
- Uczeń wskazuje choroby i problemy zdrowotne związane z degradacją środowiska, w tym dotyczące układu oddechowego, sercowo-naczyniowego, skóry i zdrowia psychicznego;
- Uczeń analizuje skutki fali upałów, powodzi lub innego ekstremalnego zjawiska pogodowego i planuje działania chroniące zdrowie;
- Uczeń wyjaśnia wpływ utraty różnorodności biologicznej na zdrowie indywidualne i publiczne.

9. Internet i profilaktyka uzależnień

- Uczeń opisuje specyfikę cyfrowych relacji i zachowań oraz konsekwencje udostępniania informacji osobistych i danych wrażliwych;
- Uczeń analizuje zagrożenia związane z patostreamingiem i internetowymi wyzwaniami oraz przygotowuje procedurę bezpiecznej reakcji;
- Uczeń analizuje fikcyjną lub własną aktywność w Internecie pod kątem cyberprzemocy, hejtu, mowy nienawiści, sekstingu, pornografii oraz problemowego korzystania z mediów społecznościowych i gier, bez obowiązku publicznego ujawniania danych;
- Uczeń rozpoznaje zachowanie ryzykowne i formułuje strategię ochrony danych, zgłoszenia zagrożenia i uzyskania pomocy;
- [Wymaganie do wyboru] Uczeń formułuje argumenty zachęcające do unikania zachowań zwiększających ryzyko uzależnień.

II. Wymagania na poszczególne oceny – klasa VII

Wymagania są kumulatywne i odnoszą się do zakresu realizowanego w klasie VII. Wymagania oznaczone jako „do wyboru" mogą być podstawą oceny tylko wtedy, gdy zostały wybrane do realizacji w programie i rzeczywiście zrealizowane z klasą.

6 – celujący

- Uczeń samodzielnie łączy wymagania z kilku działów, analizuje złożony problem i projektuje odpowiedzialne rozwiązanie;
- Uczeń krytycznie ocenia dowody, język i wiarygodność źródeł oraz rozpoznaje dezinformację i manipulację;
- Uczeń przewiduje skutki decyzji dla zdrowia jednostki, relacji, zdrowia publicznego i środowiska;
- Uczeń tworzy działanie edukacyjne lub społeczne, ocenia jego rezultat i wprowadza trafne poprawki.

5 – bardzo dobry

- Uczeń bardzo dobrze opanował wymagania klasy VII i samodzielnie stosuje je w nowych sytuacjach;
- Uczeń trafnie analizuje przypadki dotyczące chorób zakaźnych, relacji, dobrostanu, środowiska i bezpieczeństwa cyfrowego;
- Uczeń samodzielnie korzysta z wiarygodnych źródeł, porównuje dane i wyczerpująco uzasadnia wnioski;
- Uczeń dobiera bezpieczne działania, uwzględniając godność, potrzeby i granice osób uczestniczących w sytuacji.

4 – dobry

- Uczeń opanował większość wymagań klasy VII i samodzielnie stosuje wiedzę w typowych sytuacjach;
- Uczeń dobiera profilaktykę do drogi zakażenia i rozpoznaje sygnały wymagające pilnej pomocy;
- Uczeń analizuje relację, przekaz cyfrowy lub problem środowiskowy i uzasadnia właściwą reakcję;
- Uczeń wykonuje zadanie praktyczne lub projekt zgodnie z planem i formułuje poprawne wnioski.

3 – dostateczny

- Uczeń wyjaśnia podstawowe pojęcia dotyczące godności, chorób zakaźnych, aktywności, relacji, dojrzewania, klimatu i ryzyk cyfrowych;
- Uczeń rozpoznaje typową sytuację zagrożenia i wskazuje bezpieczne działanie lub źródło pomocy;
- Uczeń wykonuje prostą analizę przypadku lub materiału według instrukcji;
- Uczeń odczytuje najważniejsze informacje ze wskazanego, wiarygodnego źródła.

2 – dopuszczający

- Uczeń z pomocą rozpoznaje podstawowe informacje i zasady bezpieczeństwa objęte zakresem klasy VII;
- Uczeń wskazuje, kiedy należy przerwać ryzykowne działanie i zwrócić się do osoby dorosłej lub specjalisty;
- Uczeń wykonuje prosty element procedury, analizy lub projektu przy wyraźnej instrukcji;
- Uczeń odróżnia w prostym przykładzie zachowanie wspierające zdrowie od wyraźnie ryzykownego.

1 – niedostateczny

- Uczeń nie osiąga poziomu koniecznego opisanego dla oceny dopuszczającej mimo zapewnienia wsparcia, możliwości uzupełnienia braków i dostosowania wymagań. Oceny niedostatecznej nie można uzasadniać stanem zdrowia, poglądami, odmową osobistych zwierzeń ani nieuczestniczeniem w zajęciach „edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne".